

DOI: 10.21005/pif.2019.39.C-03

COOPERATION OF CITY AND TECHNICAL UNIVERSITY BASED ON EXAMPLE OF STRATEGIC PLANNING DOCUMENTS

WSPÓŁPRACA MIASTA I UCZELNI TECHNICZNEJ NA PRZYKŁADZIE OPRACOWAŃ STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

Katarzyna Krasowska

dr inż. arch.

Author's Orcid number: 0000-0002-9232-9596

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Budownictwa i Architektury
Katedra Historii i Teorii Architektury

ABSTRACT

Socio-economic transformations taking place in Polish cities cause the weakening of their former identity. Strategic documents play an increasingly important role; their character is no longer just a utopian vision of the future. Changes in legal conditions and an increase in the awareness of residents strengthen the role of social participation in planning processes. The article presents a model of cooperation supporting participatory strategic planning processes that has been developed between the city of Gryfino and the Department of Civil Engineering and Architecture at WPUT Szczecin.

Key words: social participation, cooperation model, strategic planning, participatory methods.

STRESZCZENIE

Przekształcenia społeczno-gospodarcze dokonujące się w Polskich miastach powodują osłabienie ich dawnej tożsamości. Coraz większą rolę pełnią dokumenty strategiczne, ich charakter nie jest już tylko utopijną wizją przyszłości. Zmiany uwarunkowań prawnych oraz wzrost świadomości mieszkańców wzmacniają rolę partycypacji społecznej w procesach planistycznych. W artykule przedstawiono model współpracy wspierającej partycypacyjne procesy planowania strategicznego, jaki udało się wypracować pomiędzy miastem Gryfino a WBiA ZUT w Szczecinie.

Słowa kluczowe: metody partycypacyjne, model współpracy, partycypacja społeczna, planowanie strategiczne.

1. INTRODUCTION

Gryfino is a city of over 20,000 inhabitants, with a rich cultural and historical heritage, located in the western part of Western Pomerania, on the Oder River, near the border with the Federal Republic of Germany. Such a unique location, combined with the still unused internal potential of the city, is a great challenge and creates an opportunity to determine the directions of further development of the city. In 2016, the local authority, in order to build development strategies based on participation, has initiated cooperation with the Faculty of Civil Engineering and Architecture of the West Pomeranian University of Technology Szczecin. Common goals and the role of academic staff and students were defined in the process of preparing strategic planning studies and strengthening social participation in city activities.

The ongoing civilization changes pay special attention to the role of education at the higher level. The processes of globalization and internationalization, factors related to economy and demography as well as increasing university competition cause changes in the structures and character of individuals. Universities are expected to create the transfer of knowledge that is to build an information society and a competitive economy. [9, p. 43]

The activities of local authorities towards the creation of science-business ties are important in increasing the role of local government units in the global economy and creating permanently developing metropolitan areas. The article identifies the possibilities of cooperation based on the example of activities implemented in Gryfino. The cooperation took place between the Faculty of Civil Engineering and Architecture of the Szczecin University of Technology and the territorial self-government. The possibilities of exploring the potential of students of architecture, urban planning and spatial planning in the participatory planning processes have been specified within the cooperation.

The state of research on the use of the Triple Helix model and participative processes, as well as surveys from 2017-2019, in cases of similar activities in European countries are presented.

2. THE TRIPLE HELIX MODEL AS A EXAMPLE OF COOPERATION BETWEEN LOCAL AUTHORITY-UNIVERSITY-BUSINESS

In 1953, James Watson and Francis Crick [13, p.737], based on biology, developed a double helix model quickly adopted as the discovery of the proper DNA structure. The model was awarded with a Nobel in 1962. On this basis, in 1995, Henry Etzkowitz and Loet Leydesdorff [4, p.67] have created the concept of a triple helix describing the dynamics of relations between university (science), industry and public administration. The concept regarded creating and developing innovations within national, regional and increasingly local innovation systems that underpin the knowledge-based economy (KBE). By assuming dependencies in the discussed triangle, they are not predetermined, they are subject to dynamic changes and there is no analogy with the biological metaphor to which the concept refers.

For the proper functioning of activities on the line: university - business, in accordance with the triple helix model, it is necessary to operate public entities, especially local government units. This process is based on a non-linear scheme that replaces linear models based on "market pull" or "technology push" and perfects innovation systems. With this model, non-linear interactions between three helixes can be analyzed in terms of potential synergies. An expanding network system consisting of interactive spirals is created as science, industry and government engage in the promotion of economic development and research. The transformation of tasks and roles played by science centers, enterprises and authority bodies is possible because each of the elements of the triple helix can fulfill a different function, namely: the scientific center can play the role of industry, helping to

create new companies that are created in created business incubators; the center of power may play the role of industry, supporting new enterprises through financial programs and changes in binding legal regulations; industry can act as a research center in development, training and research often at the same high level. Network relations under the triple helix change the participating institutions into relatively autonomous spheres, though still dependent on each other. [1, p. 103]

2.1. The cooperation between local government – university – business in European countries on the example of the Green Water Research Project (GWRP).

In European countries, cooperation between universities and local units becomes a key factor in the development of regions. An interesting example is the project of the Green Water Research Project (GWRP). This is a research concept initiated by the Mads Clausen Institute at the University of Southern Denmark (University of Southern Denmark), which concerned the use of sea water as a source of energy in air-conditioning systems and heat pumps.

The project was born as part of the Experts-In-Teams university course, whose main goals were: cultural integration, interdisciplinary cooperation and the use of technical knowledge to solve a significant problem. Two researchers decided to continue the results of the workshops, and to get research support they presented their idea to, among others: researchers of the University of Southern Denmark, local authorities and companies and non-profit organizations operating in the field of energetic efficiency.

In the meantime, the municipality of Sønderborg (SDBM), looking for solutions for new social buildings in their region, has organized a series of workshops inviting local companies to present their ideas. GWRP almost immediately were invited to participate in a regional initiative called Transformer, aimed at establishing links between universities, schools and local companies. Cooperation with local partners brought additional funding from grants, thanks to which the GWRP was introduced in the first building belonging to the municipality of Sønderborg.

The authors who examined the process of implementing the GWRP project in terms of Triple Helix cooperation confirm the essence of cooperation between regional authorities and the academic milieu and local independent centers, as evidenced by the success of the idea of implementing sea water as a source of energy. It is emphasized that the roles of individual components of the model are not as pronounced as in the literature of the subject, and this should be taken into account when designing similar processes. [2, p.130-141]

3. SOCIAL PARTICIPATION – DEFINITION, METHODS AND TECHNIQUES

Recently, there has been a significant increase in interest in the issue of social participation, which is largely due to the disappointment of the top-down, expert approach of public authorities to the decision-making process affecting the quality of life of its users. The experience of many countries in the creation of public general development programs indicates that the lack of consideration of the needs and opinions of the local community often results in failure to achieve the assumed results [7]. As a consequence, ensuring an adequate level of social participation in the processes of planning strategic development of cities has become an indispensable element of public management.

3.1. The current state of participation in Poland

The results of questionnaire surveys carried out in 200 municipalities of various sizes (75 municipalities, 75 rural communes and 50 urban-rural communes)¹ indicate, that only

about 25% of the surveyed residents were looking for public information, 11% searched for explanation, 10% were involved in public consultations and 10% reported an opinion or suggestion. Only 2.5% took part in the work of teams composed of representatives of the authorities and residents. The inhabitants of villages declare the greatest readiness to participate in public consultations, the lowest involvement in this field was declared by the inhabitants of large cities.

The popularization of the idea of participation intensifies the transfer of public discussion to the Internet space - communal portals and social media. According to GUS data in 2016, over 80% of households had a computer with access to the Internet at home. The development of the information society increases access to public information and facilitates contact with public administration. The use of new information and communication technologies (ICT) supports the emergence of informal groups of residents working for local matters that are important to them. This process facilitates faster exchange of knowledge and experience and presentation of different point of views to responsible managers.[5]

3.2. Techniques used in social participation

Setting a goal that is going to be achieved through social participation in strategic planning is of fundamental importance for the selection of the right technique at the selected stage of the activity. The next step is to define the target group. The number and diversity of participants should be predicted, taking into account the varied perception of the problem under discussion. The choice of techniques should take into account the possibility of confronting different views, learning the local context and identifying conflicts. It is important to clearly define the subject, purpose and form of social consultations. It should be assumed that comprehensive consultations will require the use of several different techniques to achieve the expected goal.

The article assumes the division of participative activities into three main groups: research, debates and workshops, and mixed techniques. This model developed as part of the project called Decide Together presents a summary of techniques and methods used in the activities of social participation and are presented in Fig.1.

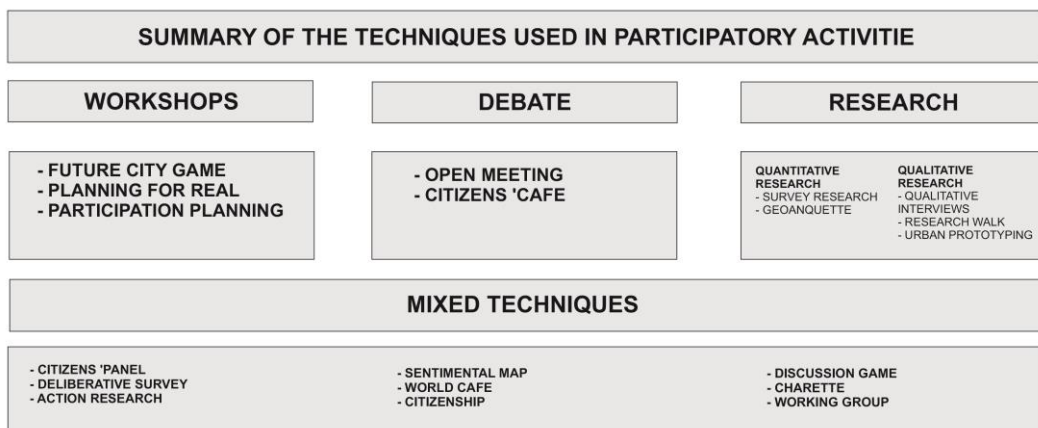

Fig. 1 A list of techniques used in participatory parcels. Source: author's study

3.3. Participatory techniques used in European countries

In participatory research in European countries, the role of using participatory modeling (PM) is emphasized - an interactive process that aims to achieve common understanding in solving a given problem between groups of stakeholders and experts. The different level and scope of knowledge and the needs of those interested are considered between modelers, stakeholders and government representatives. An example of such action is the Swedish DEMO project (Participatory Catchment Modeling for Sustainable Water Management), which involved farmers, owners of private sewage companies, representatives of the Swedish Farmers' Federation and employees of the municipal office. Its purpose was to develop a method of operation of the participatory process that could form the basis of decisions related to water management in a given region and to improve the common understanding of sustainable development issues in the framework of water policy and related European directives. As part of the program, over two years, 50 meetings were held in mixed stakeholder groups, based on a participatory scenario by Alkan Olsson. Thanks to the use of local knowledge, it was possible to improve the model of phosphorus and nitrogen leaching, used in catchments. In addition, stakeholders set targets for water quality and removed formal barriers that could hinder the introduction of new systems. In the DEMO research, the issue of improving techniques of knowledge transfer to non-experts in a given field was emphasized. In this case, it is important to use support tools as communication platforms, including visualization and computer simulations. It is also important that the arranged meetings take place in a suitable atmosphere, which encourages all participants of the process to speak and to actively participate in the decision-making process[8, p. 185-196].

4. THE ROLE OF UNIVERSITY IN PARTICIPATORY ACTIVITIES OF THE CITY OF GRYFINO

4.1. Initial phase – surveys and debate in participatory activities

Students of the City Design Student Group operating at the Faculty of Civil Engineering and Architecture of the West Pomeranian University of Technology in Szczecin conducted surveys using the quantitative and qualitative method. The study of the satisfaction of Gryfino residents with the quality of city life based on a questionnaire made by means of a direct interview with respondents was carried out on a sample of 500 people. The aim of the analysis was to broadly diagnose the needs of residents and to get respondents' opinions on the city space and the problems therein. The research results were used in the initial phase of the planning procedure and as part of the diagnosis for building a new strategy for the city of Gryfino.

On the basis of the research carried out and the citizens' panel, in which practitioners took part as experts - representatives of universities, architects and urbanists managed to clarify the directions of activities to regain spatial order. Three priority spaces have been designated in the area of the old town, ie: the area of the headquarters, the Barnima Square - currently used as a car park and the zone of Odra quarters destroyed during World War II. This stage of cooperation between the two links of the triple helix (university, local government) was an incentive to take further initiatives, among others involving residents to take part in planned projects.

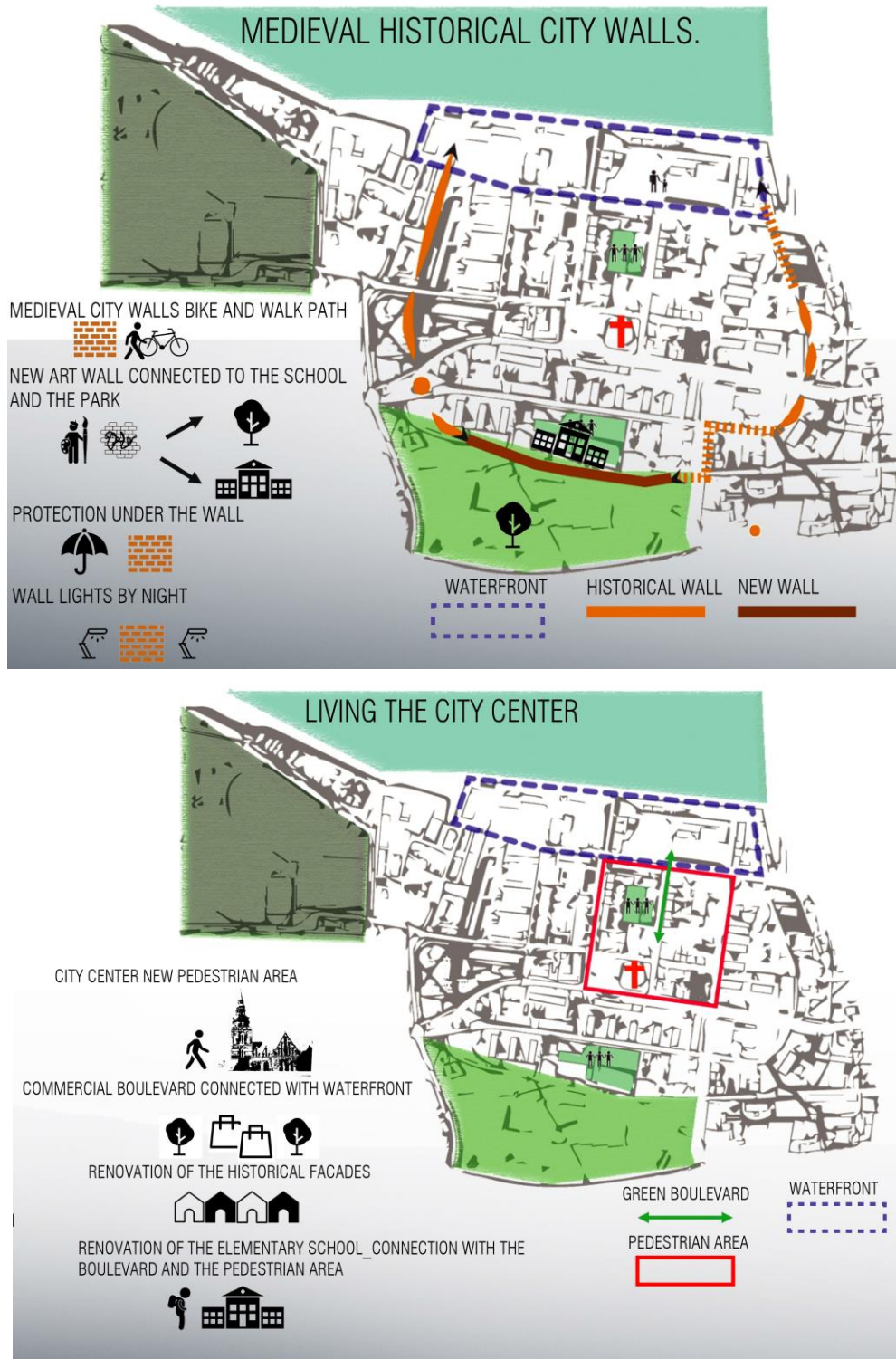

Fig. 2 The concept of reconstruction of important Gryfino spaces created during the workshops "Gryfino-the city on the Edge". source: Students: Marzia Carissimi, Burcu Gokalp, Yagzi Efe Firat, Krzysztof Żywucki, Bartosz Wójcik, Sebastian Łabądz , tutors: Zbigniew Paszkowski i Joanna Arlet

Ryc. 1 Koncepcja przebudowy ważnych przestrzeni Gryfina stworzone podczas warsztatów "Gryfino- the city on the Edge".źródło: Studenci:Marzia Carissimi, Burcu Gokalp, Yagzi Efe Firat, Krzysztof Żywucki, Bartosz Wójcik, Sebastian Łabądz, Tutorzy: Zbigniew Paszkowski i Joanna Arlet

4.2. The phase of creating concept – International Student Workshop „Gryfino – the city on the Edge”.

Another initiative organized in cooperation between the city and the university was an International Student Workshop attended by 30 students from five European countries: Poland, Germany, Turkey, Italy and Portugal. The aim of the GRYFINO CITY REVIVAL 2016 workshop was to create a concept for the development of the riverside part of the Old Town - indicated as one of the most problematic areas that would form the basis and inspiration for a new local spatial development plan. The workshops were preceded by extensive spatial analyzes, and their results became the basis for starting project work. Students working in 6 groups led by experts from foreign universities and the West Pomeranian University of Technology created conceptual designs for the problem area. The leading idea of the workshop was the cooperation of an international designers' environment, exchange of experiences and a fresh and external approach to the spatial problems of the city. The results of the student workshops conducted under the supervision of professors of universities in Szczecin and abroad were conceptual designs for the management of important parts of the city. The concepts formed the basis for public debate on the future of the city, which was held with the participation of residents and business representatives at the invitation of the Mayor of the Town and Commune of Gryfino. Graphic materials and presences have become an impetus for discussion and an important element preceding the City Council's accession to the change of the local spatial development plan for the Gryfino Quay.

In accomplishing this task, Gryfino joined the nationwide program "Good consultations, a good plan", in which the previously started cooperation of the city with the university was once again used. As part of the project, numerous meetings were held with residents using various techniques, among others, research walks and workshops. The conclusions from these meetings became the basis for urban planners who commissioned the commune to design work on the change of the local spatial development plan.

Fig. 3. Vision of Gryfino Quay developed during the workshop "Gryfino - the city on the Edge". source: Students: Marzia Carissimi, Burcu Gokalp, Yagzi Efe Firat, Krzysztof Żywucki, Bartosz Wójcik, Sebastian Łabądz, Tutors: Zbigniew Paszkowski and Joanna Arlet

Ryc. 3. Wizja Gryfińskiego Nabrzeża wypracowana podczas warsztatów "Gryfino - the city on the Edge". źródło: Studenci: Marzia Carissimi, Burcu Gokalp, Yagzi Efe Firat, Krzysztof Żywucki, Bartosz Wójcik, Sebastian Łabądz, Tutorzy: Zbigniew Paszkowski i Joanna Arlet

4.3. Municipal Activity Initiative „Gryfino - Stare Miasto OdNowa”

Motivated by the effects of previous cooperation, the city joined the pilot program of the Ministry of Investment and Development - the Partnership Initiative of Cities, within which three thematic networks were created: revitalization, urban mobility and air purity. The Gryfino Municipality was chosen as one of 11 cities to the Revitalization network, whose leader is the city of Katowice.

As part of the program, the city, with the participation of the established Local Partnership, creates a Municipal Action Initiative document - Gryfino Stare Miasto OdNowa. In all stages of its implementation, a very important element will be social participation and cooperation for all project partners. Its goal is to program activities that will create a space that is friendly to residents, tourists and business development.

Fig. 4. A research walk during a visit to partner cities and experts from the Ministry of Investment and Development in Gryfino. source: materials of the city of Gryfino

Ryc. 4. Spacer badawczy podczas wizyty przedstawicieli miast partnerskich sieci oraz ekspertów Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju w Gryfinie. źródło: materiały miasta Gryfino

5. SUMMARY AND CONCLUSIONS

Examples of activities carried out in the partnership of the city of Gryfino and the West Pomeranian University of Technology in Szczecin show the great opportunities for such collaboration based on synergy. An important aspect is the possibility for researchers and

students to carry out practical work, the effects of which can be used for the sustainable development of cities.

In order to meet the market's challenges and create a place of high quality of life, a model-friendly cooperation of entities from all groups described in the triple helix is needed for business development. The researched processes show the important role of cooperation in reviving the social participation of residents. Even student conceptual projects are an excellent basis for starting a discussion about space, and also give the opportunity to visually look at the ideas of transforming problem areas of Gryfino. This is important due to the achievement of joint agreement between groups of experts and stakeholders who have the opportunity to understand spatial problems and take part in creating tools to solve them. Analyzing foreign examples, while continuing the process of involving residents in spatial processes, it should be remembered that participatory meetings should be conducted in a way that enables participation in research and decision-making processes, and research results and decisions are widely published, emphasizing the role of stakeholders. An important element for the future is the continuation of the synergistic work of universities and local governments, while also incorporating economic partners whose external capital is indispensable for the development of small and medium-sized cities. The modeled, implemented public-private partnership (PPP) is the opportunity to create a spatial future of cities based on the parity and control of aesthetics, functionality of the city's emerging spaces with the participation of external capital.

WSPÓŁPRACA MIASTA I UCZELNI TECHNICZNEJ NA PRZYKŁADZIE OPRACOWAŃ STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH

1. WSTĘP

Gryfino jest ponad dwudziestotysięcznym miastem, o bogatym dziedzictwie kulturowym i historycznym, położonym w zachodniej części Pomorza Zachodniego, nad rzeką Odrą, przy granicy z Republiką Federalną Niemiec. Tak wyjątkowa lokalizacja, w połączeniu z wciąż niewykorzystanym wewnętrznym potencjałem miasta, stanowi duże wyzwanie i stwarza szansę na określenie kierunków dalszego rozwoju miasta. W 2016 roku władze miasta w celu budowania strategii rozwoju opartej o partycypację zawiązały współpracę z Wydziałem Budownictwa i Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Określono wspólnie cele oraz rolę pracowników naukowych i studentów, w procesie przygotowania strategicznych opracowań planistycznych oraz wzmocnienia partycypacji społecznej w działaniach miasta.

Trwające przemiany cywilizacyjne zwracają szczególną uwagę na rolę edukacji na poziomie wyższym. Procesy globalizacji i internacjonalizacji, czynniki związane z gospodarką i demografią oraz rosnąca konkurencja uczelni wywołują zmiany w strukturach i cha-

rakterze jednostek. Od uniwersytetów oczekuje się tworzenia i przekazywania wiedzy, która ma służyć budowaniu społeczeństwa informacyjnego i konkurencyjnej gospodarki [9, s. 43].

Działania samorządów lokalnych na rzecz tworzenia powiązań nauka-biznes mają istotne znaczenie w podnoszeniu roli jednostek samorządu terytorialnego w globalnej gospodarce oraz tworzenia trwale rozwijających się obszarów metropolitalnych. W artykule wskazano możliwości współpracy na przykładzie działań wdrożonych w Gryfinie pomiędzy Wydziałem Budownictwa i Architektury ZUT w Szczecinie, a samorządem terytorialnymi oraz wskazano możliwość wykorzystania potencjałów studentów architektury, urbanistyki i planowania przestrzennego w procesach planowania partycypacyjnego.

Przedstawiono stan badań w zakresie wykorzystania modelu *Triple Helix* oraz procesów partycypacyjnych, a także badania z lat 2017-2019, dotyczące przypadków podobnych działań w krajach Europejskich.

2. MODEL TRIPLE HELIX JAKO MODELOWY PRZYKŁAD WSPÓŁPRACY SAMORZĄD- UCZELNIA-BIZNES

W 1953 r. James Watson i Francis Crick [13, s.737] na podstawie prac z zakresu biologii, opracowali model podwójnej helisy, szybko przyjęty jako odkrycie właściwej struktury DNA, nagrodzony Noblem w 1962 r. Na jego podstawie w 1995 r. Henry Etzkowitz i Loet Leydesdorff [4, s.67] stworzyli koncepcję potrójnej helisy opisującą dynamikę **związków pomiędzy uniwersytetem (nauką), przemysłem i administracją publiczną** w kontekście tworzenia i rozwoju innowacji w ramach narodowych, regionalnych i coraz częściej lokalnych systemów innowacji, będących podstawą gospodarki opartej na wiedzy (GOW). Z założenia zależności w omawianym trójkącie nie są dane z góry, podlegają dynamicznym zmianom i nie ma w tym względzie analogii z biologiczną metaforą, do której odwołuje się koncepcja.

Do prawidłowego funkcjonowania działań na linii uczelnia - gospodarka, zgodnie z modelem potrójnej helisy, niezbędne jest działanie podmiotów publicznych, szczególnie jednostek samorządu terytorialnego. Proces ten opiera się na nieliniowym schemacie, który zastępuje modele liniowe oparte na "market pull" lub "technology push" i doskonalą systemy innowacji. Za pomocą tego modelu można analizować nieliniowe interakcje między trzema helisami pod względem potencjalnych synergii. Rozszerzający się system sieciowy składający się z interakcyjnych spirali jest tworzony w miarę angażowania się nauki, przemysłu i rządu w promocję rozwoju gospodarczego i badań naukowych. Transformacja zadań i odgrywanych ról przez ośrodki nauki, przedsiębiorstwa i organy władzy jest możliwa, ponieważ każdy z elementów potrójnej helisy może pełnić funkcję innego, mianowicie: ośrodek naukowy może pełnić funkcję przemysłu, pomagając w tworzeniu nowych firm, które powstają w tworzonych inkubatorach przedsiębiorczości; ośrodek władzy może pełnić funkcję przemysłu, wspierając nowe przedsiębiorstwa przez programy finansowe i zmiany w obowiązujących regulacjach prawnych; przemysł może pełnić funkcję ośrodka naukowego w rozwoju, szkoleniu i badaniu często na tak samo wysokim poziomie. Relacje sieciowe w ramach potrójnej helisy zmieniają uczestniczące w niej instytucje w sfery relatywnie autonomicznie, choć w dalszym ciągu zależne od siebie [1, s. 103].

2.1. Współpraca samorząd – uczelnia - biznes w krajach europejskich na przykładzie the Green Water Research Project (GWRP)

W krajach Europejskich w współpraca między uniwersytetami, a lokalnymi jednostkami staje się kluczowym czynnikiem w rozwoju regionów. Ciekawym przykładem jest projekt the Green Water Research Project (GWRP). Jest to koncepcja badawcza zainicjowana przez Mads Clausen Institute na Uniwersytecie Południowej Danii (University of Southern

Denmark), która dotyczyła wykorzystania wody morskiej jako źródła energii w systemach klimatyzacyjnych i pompach ciepła.

Projekt narodził się w ramach kursu uniwersyteckiego Experts-In-Teams, którego głównymi celami były: integracja kulturowa, współpraca interdyscyplinarna oraz wykorzystanie wiedzy technicznej do rozwiązania istotnego problemu. Dwaj badacze postanowili kontynuować wyniki warsztatów, i aby uzyskać wsparcie badawcze przedstawili swój pomysł m.in.: badaczom Uniwersytetu Południowej Danii, lokalnym władzom oraz firmom i organizacjom non-profit działającymi w zakresie efektywności energetycznej.

W międzyczasie gmina Sønderborg (SDBM), szukając rozwiązań dla nowych budynków socjalnych w ich regionie, stworzyła warsztaty zapraszając na nie lokalne firmy do zaprezentowania swoich pomysłów. GWRP niemal natychmiast zostali zaproszeni do udziału w regionalnej inicjatywie o nazwie Transformer, mającego na celu utworzenie powiązań między uniwersytetami, szkołami oraz lokalnymi firmami. Współpraca z miejscowymi partnerami przyniosła dodatkowe finansowanie z grantów, dzięki czemu GWRP został wprowadzony w pierwszym budynku należącym do gminy Sønderborg.

Autorzy, którzy zbadali proces wdrażania projektu GWRP pod względem współpracy Triple Helix potwierdzają istotę kooperacji władzy regionalnej ze środowiskiem akademickim oraz lokalnymi ośrodkami niezależnymi, o czym świadczy sukces idei wdrożenia wody morskiej jako źródła energii. Podkreślone jest jednak, iż role poszczególnych składowych modelu nie są tak wyraźne jak przedstawia się to w literaturze przedmiotu, i należy brać to pod uwagę przy projektowaniu podobnych procesów[2, s.130-141].

3. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA – DEFINICJA, METODY I TECHNIKI

W ostatnim czasie nastąpił znaczny wzrost zainteresowania zagadnieniem partycypacji społecznej, co w dużej mierze wynika z rozczarowania odgórnym, eksperckim podejściem organów władzy publicznej do procesu podejmowania decyzji wpływającej na jakość życia jej użytkowników. Doświadczenia wielu krajów w tworzeniu publicznych programów ogólnorozwojowych wskazują, że brak uwzględnienia potrzeb oraz opinii społeczności lokalnej skutkuje często niepowodzeniem w osiągnięciu założonych rezultatów[7]. W konsekwencji zapewnienie odpowiedniego poziomu partycypacji społecznej w procesach planowania rozwoju strategicznego miast stało się niezbędnym elementem zarządzania publicznego.

3.1. Stan partycypacji w Polsce

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 200 gminach różnej wielkości (75 gmin miejskich, 75 gmin wiejskich oraz 50 gmin miejsko-wiejskich) wskazują, że zaledwie około 25% ankietowanych mieszkańców gmin poszukiwało informacji publicznej, 11% poszukiwało wyjaśnień, 10% brało udział w konsultacjach społecznych i 10% zgłaszało opinię lub sugestię. Tylko 2,5% brało udział w pracach zespołów złożonych z przedstawicieli władz i mieszkańców. Największą gotowość do udziału w konsultacjach społecznych deklarują mieszkańcy wsi, najniższe zaangażowanie na tym polu zadeklarowali mieszkańcy dużych miast.

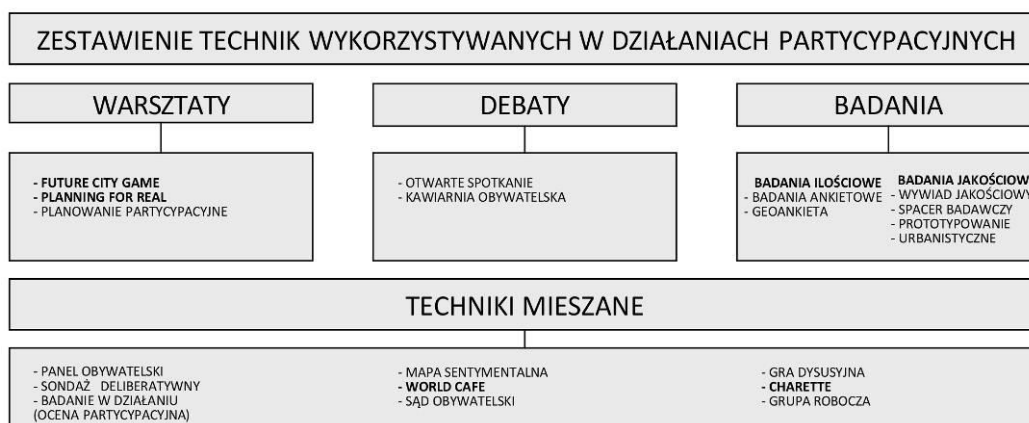
Popularyzację idei partycypacji potęguje przeniesienie dyskusji publicznej w przestrzeń internetową – portale gmin oraz media społecznościowe. Według Danych GUS w 2016 roku ponad 80% gospodarstw domowych posiadało w domu komputer z dostępem do Internetu. Rozwój społeczeństwa informacyjnego zwiększa dostęp do informacji publicznej i ułatwia kontakt z administracją publiczną. Wykorzystywanie nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) wspiera powstanie nieformalnych grup mieszkańców

działających na rzecz istotnych dla nich spraw lokalnych. Proces ten ułatwia szybszą wymianę wiedzy i doświadczeń oraz przedstawienie swoich poglądów zarządzającym [5].

3.2. Techniki wykorzystywane w partycypacji społecznej

Wyznaczenie celu jaki zamierza się osiągnąć poprzez partycypację społeczną w planowaniu strategicznym ma fundamentalne znaczenie dla wyboru odpowiedniej techniki na wybranym etapie działań. Kolejnym krokiem jest określenie grupy docelowej. Należy przewidzieć liczbę oraz zróżnicowanie uczestników uwzględniając zróżnicowaną percepcję omawianego problemu. Wybór technik powinien uwzględnić możliwość konfrontacji odmiennych poglądów, poznanie kontekstu lokalnego oraz identyfikację konfliktów. Istotne jest czytelne określenie przedmiotu, celu i formy konsultacji społecznych. Należy założyć, że kompleksowo przeprowadzone konsultacje wymagać będą użycia kilku różnych technik dla osiągnięcia oczekiwanego celu.

W artykule przyjęto podział działań partycypacyjnych na trzy główne grupy: badania, debaty i warsztaty oraz techniki mieszane. Model ten opracowany w ramach projektu Decydujemy Razem przedstawia zestawienie technik i metod wykorzystywanych w działaniach partycypacji społecznej przedstawiony został na Fig.1

Ryc. 2. Zestawienie technik wykorzystywanych w działaniach partycypacyjnych. Źródło: opracowanie autora

3.3. Techniki partycypacyjne wykorzystywane w krajach Europejskich

W badaniach dotyczących partycypacji w krajach Europejskich, podkreśla się rolę wykorzystania modelowania partycypacyjnego (PM) – interaktywnego procesu, którego celem jest osiągnięcie wspólnego porozumienia w rozwiązaniu danego problemu między grupami interesariuszy i ekspertów. Różny poziom i zakres wiedzy oraz potrzeby osób zainteresowanych są rozważane między modelarzami, interesariuszami i przedstawicielami władz. Przykładem takiego działania jest Szwedzki projekt DEMO (Participatory Catchment Modelling for Sustainable Water Management), w który zostali zaangażowani rolnicy, właściciele prywatnych przedsiębiorstw kanalizacyjnych, przedstawiciele Federacji Szwedzkich Rolników oraz pracownicy urzędu gminy. Jego celem było opracowanie metody działania procesu partycypacyjnego, który mógłby tworzyć podstawy decyzji

związanych z gospodarką wodną w danym regionie oraz poprawić wspólne rozumienie kwestii zrównoważonego rozwoju w ramach polityki wodnej i związanej z nią dyrektywami europejskimi. W ramach programu w ciągu 2 lat, odbyło się 50 spotkań w mieszanych grupach interesariuszy, bazujących na scenariuszu partycypacyjnym autorstwa Alkan'a Olsson'a. Dzięki zastosowaniu lokalnej wiedzy udało się, ulepszyć model wyłukiwania fosforu oraz azotu, stosowany w zlewniach. Ponadto, zainteresowane strony określiły cele w zakresie jakości wody oraz zlikwidowano bariery formalne, mogące utrudnić wprowadzenie nowych systemów. W badaniach dotyczących DEMO podkreślono kwestię udoskonalenia technik przekazywania wiedzy osobom nie będącym ekspertami w danej dziedzinie. W tym przypadku istotne jest wykorzystanie narzędzi wspomagających jako platform komunikacyjnych, w tym wizualizacji oraz symulacji komputerowych. Nie bez znaczenia jest również, aby aranżowane spotkania odbywały się w odpowiedniej atmosferze, która zachęca wszystkich uczestników procesu do zabrania głosu oraz do aktywnego uczestnictwa w procesie decyzyjnym[8, s. 185-196].

4. ROLA UCZELNI W PARTYCYPACYJNYCH DZIAŁANIACH MIASTA GRYFINO

4.1. Faza wstępna – badania ankietowe oraz debata w działaniach partycypacyjnych

Studenci Studenckiego Koła Naukowego City Design działającego przy Wydziale Budownictwa i Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, opiekunem Koła Naukowego jest autorka artykułu. przeprowadzili badania ankietowe z wykorzystaniem metody ilościowej i jakościowej. Badanie zadowolenia mieszkańców miasta Gryfino z jakości życia w mieście oparte na kwestionariuszu wykonane za pomocą bezpośredniego wywiadu z respondentami przeprowadzone zostało na próbie 500 osób. Celem analizy była szeroka diagnoza potrzeb mieszkańców oraz pozyskanie opinii respondentów na temat przestrzeni miasta i problemów w niej występujących. Wyniki badań zostały wykorzystane w fazie wstępnej procedury planistycznej oraz jako element diagnozy dla budowania nowej strategii miasta Gryfino.

Na podstawie wykonanych badań oraz przeprowadzonego panelu obywatelskiego, w którym jako eksperci wzięli udział praktycy – przedstawiciele uczelni, architektki i urbaniści udało się wyklarować kierunki działań w celu odzyskania ładu przestrzennego. Wyznaczono trzy priorytetowe przestrzenie w obszarze starego miasta, tj.: obszar waterfrontu, Plac Księża Barnima I – obecnie wykorzystywany jako parking oraz strefę nadodrzańskich kwartałów zniszczonych podczas II wojny światowej. Ten etap współpracy między dwoma ogniwami triple helix (uniwersytet, samorząd) był bodźcem do podjęcia kolejnych inicjatyw m.in. zaangażowania mieszkańców do wzięcia udziału w planowanych przedsięwzięciach.

4.2. Faza budowania koncepcji – Międzynarodowe warsztaty studenckie „Gryfino – the city on the Edge”

Następną inicjatywą zorganizowaną we współpracy miasta z uczelnią były międzynarodowe warsztaty studenckie w których wzięło udział 30 studentów z pięciu krajów Europy: Polski, Niemiec, Turcji, Włoch i Portugalii. Celem warsztatów GRYFINO CITY REVIVAL 2016 było stworzenie koncepcji zabudowy nadrzecznej części Starego Miasta – wskazanej jako jeden z najbardziej problemowych obszarów, która miałaby stanowić podstawę i inspirację dla nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Warsztaty zostały poprzedzone obszernymi analizami przestrzennymi, a ich wyniki stały się podstawą do rozpoczęcia prac projektowych. Studenci pracujący w 6 grupach prowadzonych

przez ekspertów z uczelni zagranicznych oraz Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego stworzyli projekty koncepcyjne dla problemowego obszaru. Wiodącą ideą warsztatów była kooperacja międzynarodowego środowiska projektantów, wymiana doświadczeń oraz świeże i zewnętrzne podejście do problemów przestrzennych miasta. Wynikiem warsztatów studenckich prowadzonych pod okiem profesorów uczelni szczecińskich i zagranicznych były projekty koncepcyjne zagospodarowania ważnych fragmentów miasta. Koncepcje stanowiły podstawę do debaty publicznej na temat przyszłości miasta, która odbyła się przy udziale mieszkańców i przedstawicieli biznesu na zaproszenie Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino. Materiały graficzne i prezentacje, stały się bodźcem do dyskusji oraz istotnym elementem poprzedzającym przystąpienie przez Radę Miasta do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Nabrzeża Gryfina.

Gryfino w ramach realizacji tego zadania przystąpiło do ogólnopolskiego programu „Dobre konsultacje, dobry plan”, w którym po raz kolejny została wykorzystana wcześniej rozpoczęta współpraca miasta z uczelnią. W ramach projektu odbyły się liczne spotkania z mieszkańcami wykorzystujące różne techniki m. in. spacerów badawczych oraz warsztaty. Wnioski z tych spotkań stały się podstawą dla urbanistów, którzy na zlecenie gminy przystąpili do prac projektowych nad zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.3. Miejska Inicjatywa Działania – Gryfino- Stare Miasto OdNowa

Zmotywowane efektami wcześniejszej współpracy miasto przystąpiło do pilotażowego programu Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju - Partnerskiej Inicjatywy Miast, w ramach którego utworzono trzy sieci tematyczne: rewitalizacja, mobilność miejska oraz czystość powietrza. Gmina Gryfino została wybrana jako jedno z 11 miast do sieci Rewitalizacja, której liderem jest miasto Katowice.

W ramach programu miasto przy udziale zawiązanego Lokalnego Partnerstwa tworzy dokument **Miejska Inicjatywa Działania – Gryfino Stare Miasto OdNowa**. We wszystkich etapach jego realizacji, bardzo ważnym elementem będzie partycypacja społeczna oraz współpraca na rzecz wszystkich partnerów przedsięwzięcia. Jego celem jest zaprogramowanie działań, których efektem będzie stworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, turystom oraz rozwojowi biznesu.

5. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przykłady działań realizowanych w partnerstwie miasta Gryfino i Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie pokazują duże możliwości takiej współpracy opartej na synergii. Ważny aspekt stanowi możliwość prowadzenia przez naukowców i studentów praktycznych prac, których efekty mogą być wykorzystywane na rzecz zrównoważonego rozwoju miast.

Aby sprostać wyzwaniom rynku i stworzyć miejsce o wysokiej jakości życia, przyjazne dla rozwoju biznesu potrzebna jest modelowa współpraca podmiotów wszystkich grup opisanej w triple helix. Badane procesy pokazują ważną rolę współpracy w ożywieniu partycypacji społecznej mieszkańców. Projekty choćby koncepcyjne studentów stanowią doskonałą podstawę do rozpoczęcia dyskusji o przestrzeni, a także dają możliwość wizualnego poglądu na pomysły przekształcenia problemowych obszarów Gryfina. Jest to istotne ze względu na osiągnięcie wspólnego porozumienia między grupami ekspertów i interesariuszy, którzy mają szansę zrozumieć problemy przestrzenne oraz wziąć udział w kreowaniu narzędzi do ich rozwiązania. Analizując przykłady zagraniczne, przy kontynuacji procesu angażowania mieszkańców w procesy przestrzenne należy pamiętać aby spo-

tkania partycypacyjne przebiegały w sposób dający możliwość uczestnictwa w badaniach i procesach decyzyjnych, a wyniki badań i decyzje były szeroko publikowane z podkreśleniem roli interesariuszy. Istotnym elementem dla przyszłości jest kontynuacja synergicznych prac uczelni i samorządów przy jednoczesnym włączeniu w proces partnerów gospodarczych, których zewnętrzny kapitał jest niezbędny dla rozwoju małych i średnich miast. Modelowo wypracowane, wdrożone partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) to możliwość kreowania przestrzennej przyszłości miast opartej na partycypacji i kontroli estetyki, funkcjonalności powstających przestrzeni miasta przy udziale kapitału zewnętrznego.

BIBLIOGRAPHY

- [1] Bojar M., Machnik-Słomka J., *Model potrójnej i poczwórnej helisy w budowaniu współpracy sieciowej dla rozwoju innowacyjnych projektów regionalnych*, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Nr 1923, 2014, p. 99-111
- [2] Brem A., Radziwon A., *Efficient Triple Helix collaboration fostering local niche innovation projects – A case from Denmark*, *Technological Forecasting & Social Change* 123, 2017, p. 130-141
- [3] Czekiel-Świtalska, *Planowanie przestrzenne a aspekty ekonomiczne w Polsce po 1945 roku*, *space & FORM/ Przestrzeń i Forma*'36, p. 265-280. Szczecin 2018
- [4] Etzkowitz H., 2003, *The Triple Helix: Academic-Industry-Government Relations*, [w:] A.H. Jasiński, M. Kruk (red.), 1990, *Innowacje techniczne i zmiany strukturalne w procesie transformacji polskiej gospodarki*, Białystok, p. 41–59, za: M. Dąbrowa-Szeffler, *Nauka w gospodarce opartej na wiedzy a sytuacja w Polsce*, „Nauka i Szkolnictwo Wyższe”, nr 2/22, 2003
- [5] Grabowska M., Pancewicz Ł., Sagan I., 2013, *The impact of web-based media on evolution of participatory urban planning and e-democracy in Poland*, *International Journal of E-Planing Research*, Lizbona 2013, p. 1-16
- [6] Grzeszczak J., *Partycypacja publiczna w dużych miastach*, [w:] *Dyktat czy uczestnictwo? Diagnoza partycypacji publicznej w Polsce tom 1*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2012,
- [7] Hausner J., 1990, *Komunikacja i partycypacja społeczna: poradnik*, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Akademii Ekonomicznej, Kraków.
- [8] Hedelina B., Eversb M., Alkan-Olssonc J. Jonssonc A., 2017, *Participatory modelling for sustainable development: Key issues derived from five cases of natural resource and disaster risk management*, *Environmental Science and Policy* 76, p. 185–196.
- [9] Olechnicka A., Płoszaj A., Wojnar K., 2011, *Strategie przodujących uczelni wobec nowych warunkowań i funkcji szkół wyższych*, w: *Studia Regionalne i Lokalne* Nr 1(43)/2011, p. 43-63
- [10] Watson J., Crick F., 1953, *A structure for Deoxyribose Nucleic Acid*, *Nature* 171 (25 April), s. 737.
- [11] Paszkowski Z., *Miasto idealne w perspektywie europejskiej i jego związki z urbanistyką współczesną*, Kraków 2011
- [12] Paszkowski Z., *Małe miasta w Polsce ich szanse rozwoju wobec wdrażania polityki spójności i rewitalizacji zintegrowanej*. *space & FORM/Przestrzeń i Forma* '23, Szczecin 2015, s. 40.
- [13] Watson J., Crick F., 1953, *A structure for Deoxyribose Nucleic Acid*, *Nature* 171 (25 April), s. 737.
- [14] Zwoliński A. *W poszukiwaniu utraconych przestrzeni publicznych małych miast. Możliwość urbanistycznej transformacji obszaru centrum Nowogardu*. *space & FORM/Przestrzeń i Forma*'16, Szczecin s. 476
- [15] Zwoliński A., *Zastosowanie wirtualnego modelu miasta w transformacji krajobrazu miejskiego w oparciu o analizę dynamiki użytkowania przestrzeni publicznych*, *Przyszłość miast średniej wielkości*, Wydział Architektury Politechniki Śląskiej, Gliwice 2013

AUTHOR'S NOTE

The author professionally and scientifically deals with the issues of sustainable urban development, the process of urban regeneration and the cooperation of local governments with the university. City architect Gryfino and assistant at the Department of History and Theory of Architecture of the West Pomeranian University of Technology in Szczecin.

O AUTORZE

Autorka zawodowo i naukowo zajmuje się problematyką rozwoju zrównoważonego miast, procesem rewitalizacji miast oraz współpracą samorządów z uczelnią wyższą. Architekt miejski miasta Gryfino oraz asystent w Katedrze Historii i Teorii Architektury Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Contact | Kontakt: katarzyna.krasowska@zut.edu.pl